

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

Донбаська державна машинобудівна академія
Кафедра менеджменту

Затверджую:

Декан факультету
економіки і менеджменту

Є.В.Мироненко

29 » червня 2021 р.

Гарант освітньої програми:

Менеджмент

В.О.Шашко

« 29 » червня 2021 р.

Розглянуто і схвалено

на засіданні кафедри

Протокол № 27 від 15.06.2021 р.

Завідувач кафедри

І.П.Фоміченко

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини»

галузь знань
спеціальність
ОПП
освітній рівень

07 Управління та адміністрування
073 Менеджмент
«Менеджмент»
Перший (бакалаврський)

Факультет
Розробник

Економіки і менеджменту
К.е.н., доцент Смирнова І.І.

Краматорськ - 2021

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: дисципліна вільного вибору циклу професійної підготовки.

Передумови вивчення навчальної дисципліни (пререквізити): знання, набуті в результаті вивчення дисциплін «Політична економія», «Мікро– та макроекономіка», «Економіка підприємства».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносини» є праця, закономірності та механізми формування і раціонального використання трудових ресурсів праці; функціонування, розвиток і регулювання соціально-трудова відносин стосовно ефективності і дохідності праці та рівня її оплати.

Найменування показників	Галузь знань, напря́м підготовки, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна / заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС: 4,0	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	Дисципліна циклу професійної підготовки
Змістовних модулів – 2	Спеціальність: <u>073«Менеджмент»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:
Змістових тем – 10		2-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 120		4-й
Дисципліна Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,0 самостійної роботи здобувача – 4,0	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції
		36/6 год.
		Практичні
		18/2год.
		Самостійна робота
		66/112 год.
		Вид контролю: залік
Курсова робота – не передбачено		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 54/66, для заочної форми навчання – 8/112.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Економіка праці та соціально-трудові відносини» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Мета дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» – формування системи теоретичних та прикладних знань про категорії, поняття, механізми забезпечення ефективного використання трудового потенціалу та розвитку соціально-трудових відносин в Україні.

Завдання дисципліни:

- набуття навичок і вмінь щодо управління працею та регулювання відносин у соціально-трудовій сфері;
- сприяння формуванню сучасного економічного мислення та світогляду щодо прогресивного розвитку соціально-трудових відносин;
- вивчення сучасних економічних процесів та економічних концепцій щодо забезпечення ефективної зайнятості населення;
- набуття навичок щодо забезпечення ефективного використання трудових ресурсів й обґрунтування форм організації праці;
- формування навичок аналізу трудових ресурсів та результатів їх діяльності;
- формування навичок щодо розроблення ефективних систем оплати праці та мотивації персоналу;
- забезпечення вміння аналізувати, оцінювати стан та розробляти заходи щодо підвищення результативності трудової діяльності;
- формування вміння забезпечувати власну конкурентоспроможність на ринку праці, досягати реалізації своїх інтересів у соціально-трудових відносинах.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Економіка праці та соціально-трудові відносини» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей**:

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програм	
Загальні компетентності (ЗК)	Спеціальні (фахові) компетентності (СК)
ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними
ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо
ЗК13. Цінування та повага	СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту

різноманітності та мультикультурності. ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації. СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
---	---

Дисципліна «Економіка праці та соціально-трудові відносини» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **програмних результатів навчання:**

<i>Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми</i>	
ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.	
ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.	
ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.	
ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.	

Результати навчання за дисципліною та теми, завдяки вивченню яких вони формуються:

Результати навчання		Перелік тем
P1	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері економіки праці, уміння працювати як індивідуально, так і в команді	1,2,3,6,8,9,10
P2	Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудових відносин	4,5,7,9
P3	Здатність до аналізу формування та використання трудового потенціалу	2,3,6,7
P4	Здатність аналізувати, оцінювати стан та розробляти заходи щодо підвищення результативності трудової діяльності	2,3,9,10
P5	Здатність визначати сегментацію ринку праці, структуру попиту та пропозиції, зайнятості та безробіття	6,7
P6	Здатність стимулювати ефективну діяльність трудових ресурсів, обґрунтовувати раціональні форми і системи оплати праці з урахуванням конкретних умов діяльності працівників	9,10

Співвідношення результатів навчання за дисципліною із програмними результатами навчання:

<i>Результати навчання за дисципліною</i>	<i>Програмні результати навчання</i>			
	ПРН 4	ПНР 10	ПНР 12	ПНР 15
Р 1	+	+	+	+
Р 2	+	+	+	+
Р 3	+	+	+	+
Р 4	+	+	+	
Р 5	+		+	
Р 6	+	+		+

Співвідношення компетентностей із програмними результатами навчання

<i>Компетентності</i>	<i>Програмні результати навчання</i>			
	ПРН 4	ПНР 10	ПНР 12	ПНР 15
ЗК 4	+	+	+	+
ЗК 11	+			+
ЗК 12	+	+	+	
ЗК 13			+	+
ЗК 15			+	+
СК 1	+		+	
СК 4	+		+	
СК 6			+	+
СК 7	+	+	+	+
СК 10	+	+		
СК 12	+		+	

Для досягнення результатів навчання за дисципліною (Р), підготовка здобувача спрямована на опанування:

знань:

- теоретичні основи та закономірності економіки праці в масштабах країни, галузі і конкретного підприємства, організації, установи;
- вимоги до формування і використання трудових ресурсів і трудового потенціалу;
- особливості формування зайнятості і ринку праці;
- основні положення організації та нормування праці;
- порядок організації заробітної плати, встановлення оптимальних розмірів оплати праці;

- загальні поняття функціонування системи соціально-трудових відносин, а також соціального партнерства;

умінь:

- аналізувати стан ринку праці за системою показників;
- аналізувати вплив чинників на формування, збереження і розвиток трудового потенціалу на різних рівнях;
- визначати показники продуктивності праці, розраховувати резерви росту продуктивності праці, а також планувати і розраховувати трудомісткість продукції;
- визначати заробітну плату працівника при різних формах і системах оплати праці, а також розраховувати величину фонду заробітної плати;
- використовувати передовий досвід з забезпечення росту продуктивності праці і прогресивних методів організації заробітної.

комунікацій:

- донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду;
- ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної та наукової етики.

автономності та відповідальності

- студент здатний слідувати методичним підходам до розрахунку трудового потенціалу суспільства, проводити аналіз соціально-трудових відносин, робити висновки на основі проведеного аналізу у сфері праці;
- самостійно здійснювати пошук, систематизацію літературного матеріалу та нормативно-правових джерел, розробляти варіанти рішень щодо організації трудової діяльності з урахуванням регулятивних вимог та звітувати про виконання індивідуальних завдань.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах									
	денна форма					заочна форма				
	ус бо го	у тому числі				ус бо го	у тому числі			
		л	пз	лаб	с.р		л	пз	лаб	с.р
Змістовий модуль 1. Формування умов ефективного використання трудових ресурсів										
Тема Т1. Праця як основа розвитку суспільства і фактор виробництва	10	2	2		6	10	-	-		10
Тема Т2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	14	4	2		8	14	1	-		13
Тема Т3. Продуктивність і ефективність праці	14	4	2		8	14	1	1		12
Тема Т4. Соціально-трудові відносини як система	12	4	1		7	12	1	-		11
Тема Т5. Соціальне партнерство	10	2	1		7	10	-	-		10
УСЬОГО за змістовним модулем 1	60	16	8		36	60	3	1		56
Змістовий модуль 2. Розвиток і регулювання соціально-трудових відносин										
Тема Т6. Ринок праці і його регулювання	10	2	2		6	10	0,5	-		9,5
Тема Т7. Соціально-трудові відносини зайнятості	12	4	2		6	12	0,5	-		11,5
Тема Т8. Організація і нормування праці	12	4	2		6	12	-	-		12
Тема Т9. Політика доходів і оплати праці	14	6	2		6	14	1	1		12
Тема Т10. Аналіз і планування праці	12	4	2		6	12	1	-		11
УСЬОГО за змістовним модулем 2	60	20	10		30	60	3	1		56
УСЬОГО ГОДИН	120	36	18		66	120	6	2		112

Л – лекції, ПЗ – практичні заняття, Лаб – лабораторні заняття, СР – самостійна робота здобувачів.

5. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Формування умов ефективного використання трудових ресурсів

Тема Т1. Праця як основа розвитку суспільства і фактор виробництва
 Праця як об'єкт вивчення дисципліни. Сутність категорії „праця” та її характеристика. Роль праці в розвитку людини і суспільства.
 Зміст і характер праці. Види праці та їх характеристика.

Еволюція праці як чинника виробництва. Праця і науково-технічний прогрес. Гуманізація праці.

Тема Т2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства

Населення як суб'єкт економічних та інших економічних суспільних процесів і явищ. Основні джерела інформації про населення. Відтворення населення, види руху, типи і режими відтворення. Відтворення ресурсів для праці. Показники природного і механічного руху.

Трудові ресурси та управління ними в будь-якій економічній системі. Стан і структура трудових ресурсів. Трудові ресурси і економічно активне населення. Показники кількісної зміни чисельності трудових ресурсів.

Трудовий потенціал у системі економічних ресурсів. Індекс розвитку людського потенціалу.

Тема Т3. Продуктивність і ефективність праці

Сучасні підходи до тлумачення поняття «продуктивність». Принципи управління продуктивністю. Продуктивність праці як один з показників її ефективності. Значення підвищення продуктивності праці.

Методи вимірювання продуктивності праці: натуральний, умовно-натуральний, вартісний, трудовий. Їх переваги і недоліки.

Резерви зростання продуктивності праці. Взаємозв'язок факторів і резервів продуктивності праці. Класифікація резервів зростання продуктивності праці.

Тема Т4. Соціально-трудові відносини як система

Еволюція поняття і сучасне розуміння сутності соціально-трудових відносин. Сторони, суб'єкти і органи соціально-трудових характеристика, рівні соціально-трудових відносин. Характеристики предмета соціально-трудових відносин. Принципи функціонування системи соціально-трудових відносин.

Критерії оцінювання рівня розвитку соціально-трудових відносин. Якість трудового життя як узагальнена оцінка відносин у сфері праці. Формування і регулювання соціально-трудових відносин у сучасних умовах.

Соціальні інститути та складові механізму соціального захисту. Структура державних органів управління трудовими ресурсами та регулювання соціально-трудових відносин.

Сутність та основні завдання соціальної політики. Функції держави в сфері соціальної політики: гаранта, контролера, регулятора, захисника. Поняття соціального захисту та його основні напрями: індексація доходів населення, соціальне забезпечення, соціальна допомога, соціальне страхування. Соціальні стандарти та гарантії.

Тема Т5. Соціальне партнерство

Роль соціального партнерства у регулюванні трудових відносин. Сутність і основні принципи соціального партнерства. Сторони соціального партнерства, їх функції. Наймані працівники та їхні об'єднання як суб'єкти соціального партнерства. Роботодавці та їхні об'єднання як суб'єкти соціального партнерства.

Механізм функціонування соціального партнерства в Україні. Органи соціального партнерства в Україні. Міжнародний досвід соціального партнерства. Основні моделі соціального партнерства (діалогу).

Роль переговорних процесів і угод, колективних договорів у регулюванні соціально-трудова відносин на різних рівнях. Трудовий конфлікт. Причини, типи, методи розв'язання трудових конфліктів.

Змістовий модуль 2. Розвиток і регулювання соціально-трудова відносин.

Тема Т6. Ринок праці і його регулювання

Сутність ринку праці. Умови виникнення й ефективного функціонування ринку праці. Склад і структура ринку праці. Елементи ринку праці. Функції ринку праці.

Механізм дії ринку праці. Вплив ціни робочої сили на стан попиту і пропозиції на ринку праці. Концептуальні підходи до оцінки вартості робочої сили і праці: марксистська концепція, теорія «угоди», теорія «граничної продуктивності». Моделі ринків праці. Мобільність робочої сили.

Сегментація ринку праці. Первинний і вторинний ринки праці. Внутрішній і зовнішній ринки праці. Розвиток теоретичних підходів щодо аналізу ринку праці. Регулювання ринку праці. Активна і пасивна політика ринку праці. Основні характеристики новітніх тенденцій розвитку світового ринку праці.

Тема Т7. Соціально-трудова відносини зайнятості

Зайнятість населення, економічний і соціальний характер зайнятості. Форми і види зайнятості. Методи і механізм регулювання рівня зайнятості. Ринкові і неринкові регулятори зайнятості. Активні і пасивні методи впливу на рівень зайнятості. Основні моделі державної політики зайнятості населення. Законодавство України про зайнятість.

Безробіття і його характеристика. Два підходи до проблеми безробіття. Закон Оукена. Види безробіття. Структурне, фрикційне та циклічне безробіття. Природний рівень безробіття. Статус безробітного. Основні показники безробіття: чисельність безробітних, рівень безробіття, тривалість безробіття.

Тема Т8. Організація і нормування праці

Сутність і завдання організації праці. Основи організації праці. Основні напрями наукової організації праці на різних виробничих рівнях. Поділ і кооперація праці на підприємстві. Види поділу і кооперації праці. Основні напрями вдосконалення поділу і кооперації праці на сучасному етапі господарювання.

Сутність і класифікація робочих місць. Організація робочого місця, її складові: оснащення, планування і обслуговування робочого місця. Атестація і паспортизація робочих місць.

Регулювання робочого часу і міри праці. Сутність і функції нормування праці. Норми праці та їх види. Класифікація витрат робочого часу. Основні методи вивчення витрат робочого часу: хронометраж, фотографія робочого часу, метод моментних спостережень, само фотографія, фотохронометраж. Принципи і методи нормування праці.

Тема Т9. Політика доходів і оплати праці

Вартість робочої сили, фактори, що впливають на її формування. Доходи населення. Джерела формування і структура грошових доходів населення. Диференціація доходів населення. Показники нерівності розподілу доходів у суспільстві: децильний коефіцієнт диференціації доходів (витрат), коефіцієнт фондів, індекс Джині. Групи населення за характером споживання і розмірами особистих доходів і витрат. Сутність рівня життя й чинники, що його визначають. Аналіз сучасного стану рівня життя населення в Україні.

Політика у сфері доходів. Роль держави у формуванні доходів населення. Законодавче регулювання державних соціальних стандартів і державних соціальних гарантій в Україні. Державні соціальні стандарти, соціальні гарантії, прожитковий мінімум, соціальні норми і нормативи.

Заробітна плата й необхідність її реформування в ринкових умовах. Державне і договірне регулювання заробітної плати. Законодавство про оплату праці. Мінімальна заробітна плата, прожитковий мінімум, споживчий бюджет. Методи формування споживчого бюджету. Мінімальні гарантії держави в сфері праці та її оплати.

Сутність заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата. Принципи і функції заробітної плати. Структура заробітної плати. Механізм організації заробітної плати. Сутність і елементи тарифної системи. Форми і системи оплати праці. Безтарифна система оплати праці. Основи організації оплати праці на підприємстві. Сучасні форми матеріального стимулювання працівників.

Тема Т10. Аналіз і планування праці

Система трудових показників у сфері праці. Аналіз стану трудових ресурсів, мета, принципи, напрями (вивчення стану, розміщення та

структури кадрів; аналіз професійного складу й підготовки кадрів; стан руху кадрів). Аналіз продуктивності праці й заробітної плати.

Методика планування праці. Задачі, зміст і показники плану з праці, порядок його розроблення. Показники використання праці, їх характеристика. Показники оцінювання результатів праці, показники оцінювання витрат праці. Норми й нормативи витрат праці.

Система показників продуктивності праці. Планування продуктивності праці із застосуванням методу прямого розрахунку та методу планування за факторами.

Планування чисельності і структури кадрів. Розрахунок балансу робочого часу одного робітника. Методи планування чисельності робітників.

6. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема Т1. Праця як основа розвитку суспільства і фактор виробництва	2	-
2	Тема Т2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	4	1
3	Тема Т3. Продуктивність і ефективність праці	4	1
4	Тема Т4. Соціально-трудові відносини як система	4	1
5	Тема Т5. Соціальне партнерство	2	-
6	Тема Т6. Ринок праці і його регулювання	2	0,5
7	Тема Т7. Соціально-трудові відносини зайнятості	4	0,5
8	Тема Т8. Організація і нормування праці	4	-
9	Тема Т9. Політика доходів і оплати праці	6	1
10	Тема Т10. Аналіз і планування праці	4	1
Всього годин		36	6

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема заняття	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема Т1. Праця як основа розвитку суспільства і фактор виробництва <i>Заняття 1</i> (семінар). Сутність праці та соціально-трудових відносин як предмета вивчення й наукового дослідження. Мета, завдання, об'єкт, предмет дисципліни “Економіка праці та соціально-трудові відносини”	2	—

2.	Тема Т2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства <i>Заняття 2</i> (практичне заняття). Розрахунок показників природного руху населення. Розрахунок показників механічного руху населення. Розрахунок зміни чисельності населення країни за рівнем економічної активності протягом кількох років	2	—
3.	Тема Т3. Продуктивність і ефективність праці <i>Заняття 3</i> (практичне заняття). Показники та методи вимірювання продуктивності праці	2	1
4.	Тема Т4. Соціально-трудові відносини як система <i>Заняття 4</i> (ділова гра). Визначення типів соціально-трудових відносин у конкретних умовах.	1	—
5.	Тема Т5. Соціальне партнерство <i>Заняття 5</i> (ділова гра). Порядок ведення переговорів та укладання угод на різних рівнях. Розв'язання трудових конфліктів.	1	—
6.	Тема Т6. Ринок праці і його регулювання <i>Заняття 6</i> (семінар). Ефективність регулювання ринку праці в сучасних умовах господарювання. Сучасні тенденції у структурі зайнятості населення України.	2	—
7.	Тема Т7. Соціально-трудові відносини зайнятості <i>Заняття 7</i> (практичне заняття). Розрахунок зміни структури зайнятих в економіці порівняно з базовим періодом. Розрахунок рівня безробіття	2	—
8.	Тема Т8. Організація і нормування праці <i>Заняття 8.</i> (практичне заняття). Методика встановлення норм праці	2	—
9.	Тема Т9. Політика доходів і оплати праці <i>Заняття 9.</i> (практичне заняття). Розрахунок заробітної плати за різними системами оплати праці	2	1
10.	Тема Т10. Аналіз і планування праці <i>Заняття 10.</i> (практичне заняття). Методика планування праці. Планування росту продуктивності праці. Планування чисельності і структури кадрів. Планування фонду заробітної плати.	2	—
Всього годин		18	2

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема Т1. Праця як основа розвитку суспільства і фактор виробництва	6	10
2	Тема Т2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	8	13
3	Тема Т3. Продуктивність і ефективність праці	8	12
4	Тема Т4. Соціально-трудові відносини як система	7	11

5	Тема Т5. Соціальне партнерство	7	10
	Тема Т6. Ринок праці і його регулювання	6	9,5
	Тема Т7. Соціально-трудові відносини зайнятості	6	11,5
	Тема Т8. Організація і нормування праці	6	12
	Тема Т9. Політика доходів і оплати праці	6	12
	Тема Т10. Аналіз і планування праці	6	11
Всього годин		66	112

9. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Еволюція процесу праці.
2. Сутність різних концепцій праці.
3. Праця в економіці різних типів.
4. Характер і зміст праці.
5. Прогнозування чисельності населення.
6. Вимірювання трудових ресурсів.
7. Баланс трудових ресурсів.
8. Вимірювання індексу розвитку людського потенціалу.
9. Значення підвищення продуктивності праці.
10. «Пастка» низької продуктивності.
11. Система показників рівня та динаміки продуктивності праці.
12. Особливості їх застосування на практиці.
13. Формування та розвиток соціально-трудових відносин у суспільстві.
14. Поняття соціального захисту.
15. Основні напрями соціального захисту в сфері праці.
16. Показники трудового конфлікту.
17. Позитивні та негативні наслідки трудового конфлікту.
18. Гнучкий ринок праці.
19. Основні характеристики новітніх тенденцій розвитку світового ринку праці.
20. Основні методи збору інформації в дослідженні ринку праці.
21. Статистичні показники безробіття та методи їх розрахунку.
22. Методи оцінювання соціально-економічної ефективності організації праці.
23. Регламентація умов праці
24. Групи населення за характером споживання і розмірами особистих доходів і витрат. Сутність рівня життя й чинники, що його визначають.
25. Переваги та недоліки відрядної та погодинної систем оплати праці.
26. Розробка власних заводських тарифних сіток.
27. Сучасні теорії мотивації.

28. Загальні вимоги щодо організації преміювання персоналу.
29. Методи нематеріальної мотивації трудової діяльності.
30. Взаємозв'язок фонду оплати праці й рівня продуктивності праці.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, проведенні розрахунків при виконанні завдань;
- 5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти контролюється протягом семестру. При оцінюванні практичних завдань і самостійної роботи увагу приділяють також їх якості і самостійності.

10. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЗАЛКУ

- 1 Дайте визначення категорії «праця». Назвіть основні форми виявлення процесу праці.
- 2 Порівняйте категорії «населення» і «людські ресурси». Назвіть основні джерела інформації про населення
- 3 Що таке відтворення населення? Які характеристики відтворення населення Вам відомі
- 4 Назвіть види руху населення. Охарактеризуйте їх
- 5 Які показники характеризують рух населення
- 6 Поясніть сутність терміну «трудова потенція». Наведіть приклади його характеристик.
- 7 Поясніть сутність терміну «індекс людського розвитку». Назвіть показники, що його визначають
- 8 З яких груп складається населення за методикою МОП?
- 9 Які категорії населення належать до трудових ресурсів?
- 10 Поясніть сутність термінів «продуктивність» і «продуктивність праці»
- 11 Методи вимірювання продуктивності праці, що використовуються в організаціях.
- 12 Вартісний метод вимірювання продуктивності праці, його різновиди, переваги і недоліки.
- 13 Натуральний і умовно-натуральний методи вимірювання продуктивності праці, їхні переваги і недоліки.
- 14 Трудова метод вимірювання продуктивності і сфера його

використання.

15 Сутність годинного, денного та річного виробітку та їх взаємозв'язок.

16 Поняття трудомісткості продукції (послуг). Взаємозв'язок виробітку з трудомісткістю.

17 Дайте визначення соціально-трудових відносин. Назвіть форми соціально-трудових відносин.

18 Охарактеризуйте суб'єктів соціально-трудових відносин.

19 Розкрийте принципи і типи соціально-трудових відносин.

20 Сутність та структура механізмів функціонування системи соціально-трудових відносин.

21 Етапи становлення системи соціального партнерства. Суб'єкти соціального партнерства.

22 Наведіть основні принципи формування соціально-трудових відносин. Поясніть сутність принципів патерналізму і субсидіарності.

23 Поняття соціального партнерства. Питання, що вирішуються за трьохсторонніми угодами.

24 Визначте об'єкт і суб'єкти соціального партнерства.

25 Наймані працівники та їхні об'єднання як суб'єкти соціального партнерства.

26 Роботодавці та їхні об'єднання як суб'єкти соціального партнерства

27 Дайте визначення ринку праці. Які особливості притаманні ринку праці?

28 Умови виникнення та ефективного функціонування ринку праці. Які умови виникнення ринку праці?

29 Які чинники визначають попит на робочу силу?

30 Механізм дії ринку праці.

31 Що розуміють під зайнятістю населення? Назвіть і обґрунтуйте основні принципи зайнятості.

32 Що розуміють від видами і формами зайнятості? Охарактеризуйте основні види та форми зайнятості.

33 Назвіть відомі Вам види безробіття. Поясніть причини їх виникнення.

34 Сформулюйте закон Оукена. Поясніть термін «природний рівень безробіття».

35 Розкрийте принципи і форми регулювання зайнятості.

36 Дайте визначення організації праці на підприємстві. У чому полягає її мета?

37 Що розуміють під основами організації праці? Як вони групуються?

38 Дайте визначення розподілу праці. Які існують форми розподілу праці на підприємстві?

39 Дайте визначення кооперації праці. Які форми кооперації праці Ви знаєте?

40 Дайте визначення нормування праці. У чому полягає особливість

трактування нормування праці за ринкових умов?

41 Сформулюйте і поясніть основні функції норми праці.

42 Які методи вивчення змісту праці і витрат робочого часу Ви знаєте?

Дайте їм характеристику.

43 Охарактеризуйте заробітну плату як економічну категорію.

44 Які функції виконує заробітна плата в ринковій економіці?

45 Які основні принципи організації заробітної плати?

46 Розкрийте сутність тарифної системи і її основні елементи.

47 Сутність тарифної сітки. Що визначає тарифна ставка?

48 Мінімальна заробітна плата та умови, які впливають на її величину

49 Застосування доплат, надбавок та інших заохочувальних і компенсаційних виплат.

50 Основні елементи тарифної системи оплати праці.

51 Сутність форм заробітної плати і умови їх застосування.

52 Системи відрядної і почасової форм заробітної плати.

53 Сутність безтарифної системи оплати праці.

54 Дайте визначення категорії «заробітна плата». Поясніть різницю сутності заробітної плати для найманого працівника і роботодавця.

55 Дайте характеристику поняття «мінімальна заробітна плата». Як визначається мінімальна заробітна плата?

11. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Протягом семестру здобувачі вищої освіти денної форми навчання паралельно з аудиторними лекційними і практичними заняттями виконують індивідуальні завдання у вигляді реферату, або доповіді та презентації, або тез доповідей до наукової конференції / семінару та/або наукової статті за обраною тематикою. Тематику індивідуальних завдань наведено у Додатку А.

Індивідуальні завдання виконуються в рамках самостійної роботи здобувача з обов'язковими консультаціями викладача та оцінюються балами до загальної оцінки знань здобувачів.

12. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 26.09.2019 р. протокол №2; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

МН 1 – пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі методи, методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (*пояснення, розповідь, лекція, бесіда, робота з підручником; ілюстрування, демонстрування, практичні і дослідні роботи*);

МН 2 - методи стимулювання навчальної діяльності (*навчальна дискусія, забезпечення успіху в навчанні, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні*);

МН 3 - методи контролю і самоконтролю у навчанні (*усний, письмовий, тестовий, графічний, програмований, самоконтроль і самооцінка*);

МН 4 - практичні методи навчання (*практичні роботи*);

МН 5 - самостійна робота з вивченням оприлюднених у системі Moodle електронних матеріалів з можливістю проведення консультацій.

МН 6 - виконання індивідуальних домашніх завдань.

13. МЕТОДИ, КРИТЕРІЙ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ОЦІНЮВАННЯ

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 26.09.2019 р. протокол №2; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання:

МО 1. Попереднє (вхідне) оцінювання знань (письмовий метод або тестування).

МО 2. Поточне оцінювання (письмовий метод або тестування на лекційних та практичних заняттях та/або у системі Moodle, виконання модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, рефератів, презентацій).

МО 3. Тематичне або періодичне оцінювання (письмовий метод на практичних заняттях, усне опитування або тестування на практичних заняттях та/або у системі Moodle).

МО 5. Підсумкове (семестрове) оцінювання, зокрема: залік (письмовий метод або тестування, зокрема у системі Moodle).

Передбачається використання модульно-рейтингової системи оцінювання знань. Основною формою контролю знань здобувачів в кредитно-модульній системі є складання здобувачами всіх запланованих модулів. Формою контролю є накопичувальна система. Складання модуля передбачає виконання здобувачем комплексу заходів, передбачених семестровим графіком освітнього процесу та контролю знань здобувачів, затверджених деканом факультету.

**Графік освітнього процесу та оцінювання знань
з дисципліни для денної форми навчання.**

Вид навчальних занять та контролю	Розподіл між навчальними тижнями																		Вид підсумко- вого семестро- вого контролю
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ЗАЛІК
Практ. заняття		2		2		2		2		2		2		2		2		2	
Сам. робота	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	
Консультації				Конс					Конс				Конс					Конс	
Поточний контроль	ВК			УО		УО		ДГ				УО				УО			
Модулі	●				М1				●	●				М2				●	
Контроль по модулю №1								КР1	К										
Контроль по модулю №2																	КР2	К	
Контроль самостійної роботи		ЗСР		ЗСР		ЗСР		ЗСР			ЗСР		ЗСР		ЗСР		ЗСР		

ВК – вхідний контроль; УО – поточне усне опитування; ДГ– ділова гра; КР– письмова контрольна робота; ЗСР – захист самостійної роботи (індивідуального завдання); Конс. – консультація; К – колоквіум.

**Система оцінювання знань здобувачів у 4 навчальному семестрі
для денної форми навчання**

СИСТЕМА ОЦІНКИ					
Склад модулів		Сума балів	ECST	Оцінка за національною шкалою	Рівень компетентності
Форми та методи контролю	Рейтингова оцінка, бали	90 - 100	A	зараховано	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Власні пропозиції здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.
Оцінка аудиторної роботи на практичних заняттях	20	81 - 89	B		Достатній Забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни
Виконання індивідуального завдання	10	75 - 80	C		Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.
Модульна контрольна робота № 1,2	60	65 - 74	D		Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни
		55 - 64	E		Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни
		30 - 54	FX	незараховано	Низький Не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни
Колоквіум	10	F	Незадовільний Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни		
Підсумкова атестація	100				
Силабус за змістом повністю відповідає робочій програмі навчальної дисципліни					

З метою формування та реалізації індивідуальної траєкторії навчання здобувача визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, здійснюється шляхом оцінювання в межах певного контрольного заходу у відповідності до Положення про порядок визнання в Донбаській державній машинобудівній академії результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Система оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання

Форма контролю	Кіл-ть балів		Стислий зміст контрольної точки	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
	<i>max</i>	<i>min</i>		
1. Підсумкова тестова контрольна робота	100	55	Підсумкова тестова контрольна робота складається із 20-ти тестів за темами Т1-Т10, обраних у випадковому порядку, та виконується здобувачем індивідуально в системі Moodle DDMA	Здобувач виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Усього за підсумкову тестову контрольну роботу	100	55	Ваговий коефіцієнт за підсумкову тестову контрольну роботу – 0,4	
2. Залік	100	55	Підсумковий залік складається із тестових та аналітично-розрахункових завдань, обраних у випадковому порядку за темами Т1-Т10, та виконується здобувачем індивідуально в системі Moodle DDMA	Здобувач виконав тестові та аналітично-розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Усього за залікову роботу	100	55	Ваговий коефіцієнт за підсумкову залікову роботу – 0,6	
Всього	100	55	Здобувач виконав тестові та аналітично-розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за запланованими результатами навчання навчальної дисципліни.

14. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мультимедійний проектор, маркерна дошка і екран.

Система дистанційного навчання і контролю Moodle –
<http://moodle.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=369>

15. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підр. 5.вид., оновлене. К.: Знання, 2011. 390с.
2. Економіка праці та соціально-трудові відносини / за ред. В.М. Ковальова. Краматорськ: ДДМА, 2013. 256 с.
3. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. / за ред. Г.В. Назарової. К: Знання, 2012. 573 с.
4. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч.-метод. посібник. Харків: ХДУХТ, 2017. 189 с. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1612/1/Навчально-методичний%20посібник.pdf>
5. Конспект лекцій з дисципліни «Управління соціально-трудовими відносинами» / укл. І.І. Смирнова. Краматорськ: ДДМА, 2019. URL: <http://moodle.dgma.donetsk.ua>
6. Посилкіна О.В., Братішко Ю.С., Кубасова Г.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини: практикум для студентів економічних спеціальностей. Харків: НФаУ. 2018. URL: <http://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/14700/1/Економіка%20праці%20і%20СТВ%20практикум%202018.pdf>

Додаткова література

1. Грішнова О.А., Білик О.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : практикум: навч. посібн. К.: Знання, 2012. 286 с.
2. Економіка праці і соціально-трудові відносини: навч. посіб. / за заг. ред. І. В. Багрової; Дніпропетр. держ. фінанс. акад. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. фінанс. акад., 2014. 581 с.
3. Калина А. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл.; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. К.: Персонал, 2014. 498 с.
4. Колот А.М. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2010. 348 с.
5. Сумцов В.Г., Филиппова І.Г., Балахнін Г.С. Економіка праці і соціально-трудові відносини: навч. посіб. 3-тє вид., переробл. і допов. Луганськ: Вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2013. 511 с.

Електронні ресурси з дисципліни

1. Офіційний сайт законодавства України. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
2. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Державної служби зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <http://www.msp.gov.ua>

Додаток А

Теми індивідуальних завдань

- 1) Законодавча база України в системі економіки праці та соціально-трудових відносин
- 2) Негативні тенденції у розвитку трудових ресурсів України та шляхи їх ліквідації.
- 3) Ринок праці України та його інфраструктура.
- 4) Безробіття як феномен ринкової економіки та засоби його регулювання.
- 5) Характеристика прихованого безробіття та його наслідки.
- 6) Державне регулювання трудових доходів населення.
- 7) Методи управління мотивацією праці.
- 8) Ефективність стимулювання підвищення продуктивності праці.
- 9) Нові форми і системи оплати праці на Україні та шляхи їх вдосконалення.
- 10) Соціальне партнерство.
- 11) Фактори та резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві.
- 12) Державне регулювання трудових доходів населення та його роль на сучасному етапі формування ринкових відносин.
- 13) Державне регулювання заробітної плати.
- 14) Доплати і надбавки до заробітної плати як компенсаційний та стимулюючий фактори диференціації оплати праці.
- 15) Сутність нормування праці та його значення в ринковій економіці.
- 16) Фотографія робочого часу, метод миттєвих спостережень, хронометраж та фотохронометраж як методи дослідження трудових процесів.
- 17) Ринок праці як підсистема ринкової економіки.
- 18) Історія поглядів на значення і роль ринку праці з суспільному виробництві.
- 19) Особливості та етапи формування ринку праці в Україні.
- 20) Трудова міграція населення, її соціально-економічні наслідки.
- 21) Конфлікти в соціально-трудої сфері і способи їх вирішення.
- 22) Рівень життя населення
- 23) Демографічна та трудовресурсна ситуація в Україні.
- 24) Попит і пропозиція на ринку праці. Основні фактори, що їх визначають.
- 25) Організація робочих місць як важливий елемент організації праці.
- 26) Завдання моніторингу соціально-трудових відносин. 47.
- 27) Процес формування сучасної робочої сили та шляхи підвищення її ефективності
- 28) Людина як суб'єкт економічного життя (населення, робоча сила, трудовий потенціал, місце людини в організації).
- 29) Проблеми молодіжного ринку праці України.
- 30) Нові елементи в мотивації праці.

- 31) Людський капітал.
- 32) Сучасний стан зайнятості в світі.
- 33) Глобалізація і сучасні моделі регулювання соціально-трудових відносин.
- 34) Гуманізація праці.
- 35) Соціологічні дослідження у сфері праці.
- 36) Державна політика зайнятості та проблеми її реалізації.
- 37) Діяльність Державної служби зайнятості.
- 38) Зарубіжний досвід сприяння зайнятості населення.
- 39) Сучасне розуміння держави як соціального партнера.
- 40) Роботодавці і наймані працівники як соціальні партнери.
- 41) Розвиток соціального партнерства в Україні.
- 42) Поширення нових форм соціального партнерства в Україні.
- 43) Нормативно-правова база соціального партнерства в Україні.
- 44) Міжнародний досвід соціального партнерства
- 45) Вільна тема (за узгодженням з викладачем)